

GENÇ NESLİN ÖFKESİ: NEPAL'DE 2025 İSYANININ ANATOMİSİ

Geliş Tarihi : 23.10.2025

Kadir ŞAHİN¹

Kabul Tarihi : 01.12.2025

Makale Türü : Araştırma Makalesi

Özet

Bu araştırma, 2025 yılı Eylül ayında Nepal'de meydana gelen Gen Z hareketinin ekonomik, sosyal ve siyasal nedenlerini incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmada, üst düzey devlet yetkililerinin çocuklarının lüks yaşam tarzlarının internete yansması sonucunda gençler arasında oluşan öfke ve eşitsizlik algısının, sokak gösterilerinin başlamasında itici bir rol oynadığı ele alınmıştır. Araştırmada nitel yöntem benimsenmiş ve veri kaynakları olarak güvenilir haber siteleri, akademik yayınlar ile uluslararası kurum ve kuruluşların raporları kullanılmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi ve tematik analiz yöntemleriyle değerlendirilmiştir. Araştırmanın varsayımı, yoksulluk, yolsuzluk, yüksek enflasyon ve gelir eşitsizliğine karşı gençlerin tepkisinin kitlesel gösterilerin başlamasında temel etken olduğudur. Araştırmanın bulguları, Nepal'in ekonomik ve siyasal istikrarsızlık gibi kronik yapısal sorunlarının gençlerin hareketlenmesinde kritik bir rol oynadığını göstermektedir. Sosyal medya platformları ve dijital ağlar, gençlerin yatay örgütlenmesine, lidersiz ve kendiliğinden kolektif bilinç oluşturmaya imkân tanımış; bu sayede kamusal alan işlevi gören dijital platformlar, demokratik taleplerin iktidara iletilmesinde bir baskı unsuru olarak etkin olmuştur. Sonuç olarak, 8-9 Eylül tarihlerinde yaşanan olaylar, Nepal'de iktidarın meşruiyetinin sorgulanmasıyla başlayan sokak gösterilerinin siyasal değişim ve dönüşümü tetiklediğini göstermektedir. Başbakanın istifası ve yeni başkanın göreve başlaması bu değişimi kanıtlamaktadır. Her ne kadar süreç kısa sürede etkili sonuçlar doğurmuş olsa da, Nepal'in kronik yapısal sorunları kalıcı reformlar ve kurumlar aracılığıyla çözülmediği takdirde, benzer toplumsal hareketlerin ilerleyen yıllarda tekrar ortaya çıkma olasılığı yüksek olarak değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Nepal, Gen Z, Devrim, Kitlesel Gösteri, Dijital Örgütlenme.

Jel Kodları: N4, N45.

THE ANGER OF THE YOUNG GENERATION: ANATOMY OF THE 2025 REVOLT IN NEPAL

Abstract

This research aims to examine the economic, social and political causes of the Gen Z movement that took place in Nepal in September 2025. The study examined how the anger and perception of inequality among young people, resulting from the reflection of the luxurious lifestyles of the children of high-ranking state officials on the internet, played a driving role in the outbreak of street protests. The study adopted a qualitative approach and utilised reliable news websites, academic publications, and reports from international institutions and organisations as data sources. The data obtained were evaluated using content analysis and thematic analysis methods. The research assumes that young people's reaction to poverty, corruption, high inflation and income inequality was the key factor in triggering mass demonstrations. The findings of the research indicate that Nepal's chronic structural problems, such as economic and political instability, play a critical role in the mobilisation of young people. Social media platforms and digital networks have enabled young people to organise horizontally, forming leaderless

¹ Trakya Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı Doktora Adayı (Phd), Çorlu/Tekirdağ, kadirshahindw@gmail.com, ORCID: 0000-0002-6848-2152

and spontaneous collective consciousness; thus, digital platforms serving as public spaces have been effective as a pressure factor in conveying democratic demands to those in power. Consequently, the events of 8-9 September demonstrate that the street protests, which began with the questioning of the legitimacy of the government in Nepal, triggered political change and transformation. The Prime Minister's resignation and the new president's inauguration prove this change. Although the process yielded effective results in a short period of time, it is considered highly likely that similar social movements will re-emerge in the coming years unless Nepal's chronic structural problems are resolved through lasting reforms and institutions.

Keywords: Nepal, Generation Z, Revolution, Mass Demonstration, Digital Organising.

Jel Codes: N4, N45.

1. GİRİŞ

Nepal, jeopolitik açıdan Hindistan ve Çin arasında konumlanmış bir devlettir. Nepal Krallığı, İngiliz sömürge etkisine maruz kalmasına rağmen siyasal varlığını sürdürmeyi başarmıştır. Tarihsel olarak incelendiğinde, ülkede siyasal ve ekonomik istikrarsızlığın sürekli bir olgu olduğu görülmektedir. Bu durum, Nepal toplumunun yönetime karşı çeşitli tepkiler geliştirebilmesine zemin hazırlamaktadır. Nepal, bağımsızlığını kazandığı günden bu yana sosyal adaletsizlikleri tamamen ortadan kaldırmayı başaramamıştır. Birleşmiş Milletler'in istatistik ve sınıflandırmalarına göre, Nepal hâlen gelişmemiş ülke statüsünü korumaktadır. Mart 2025'te ülke genelinde monarşi yanlıları tarafından başlatılan gösteriler, Z Kuşağı (Gen Z) hareketinin kıvılcımını ateşlemiştir.

Nepal toplumunun yaş ortalaması 25'tir. Bu genç nüfus, ekonomik istikrarsızlığın en derin etkilerini hissetmektedir. Ülkede yaygın yolsuzluk ve yoksulluk ile birlikte ortalama yaşam standartlarındaki düşüş, devletin üst kademesi ve birinci derece yakınlarının gösterişli yaşam tarzıyla birleştiğinde, toplumda kırılma eğilimi artırmıştır. Bu durum özellikle gençler arasında iktidara karşı öfke ve tepki hareketlerini tetiklemiştir. Öfke ve nefrete dayalı kitlesel gösteriler, Eylül ayı başında kontrolden çıkarak geniş çaplı bir isyana dönüşmüştür. Bu araştırmanın amacı, Nepal gençlerinin öfkesinin altında yatan sosyal, siyasal ve ekonomik nedenleri anlamak ve bu etkenlerin isyan sürecini nasıl şekillendirdiğini analiz etmektir. Araştırma kapsamında, sokak gösterilerinden önceki dönemde gösterilere yol açan ekonomik, siyasal ve sosyal faktörler ortaya konacak ve isyanın dinamikleri incelenecektir. Ayrıca, isyan sonucunda meydana gelen iktidar değişikliğinin Nepal'in geleceği üzerindeki siyasi ve sosyal etkileri değerlendirilecektir. Bu çalışma, Nepal üzerinden hareketle, demografik yapısı Nepal ile benzer olan ülkelerde gençlik hareketlerinin toplumsal değişim yaratmadaki rolünü anlamak açısından önem taşımaktadır. Nepal ile benzer sosyo-ekonomik ve siyasal koşullara sahip devletler için de önemli bir vaka çalışması niteliği taşımaktadır. Araştırma, genç neslin toplumsal ve siyasal değişim yaratmadaki etkisini ortaya koymayı hedeflemektedir.

Bu araştırmanın varsayımı, 2025 yılı Eylül ayında Nepal'de patlak veren isyanın temel dinamiklerini (yolsuzluk, yoksulluk ve gelir eşitsizliği) anlamak ve gençlerin bu dinamiklere karşı duyduğu öfkenin, isyan sürecinde taleplerinin şekillenmesinde oynadığı rolü incelemektir. Araştırmanın temel sorusu, "Nepal isyanında gençlerin sokaklara inmesine yol açan temel etkenler nelerdir?" şeklinde formüle edilmiştir. Araştırmada nitel yöntem tercih edilmiş olup, veri toplama sürecinde düşünce kuruluşları raporları, haber siteleri ve çevrimiçi kaynaklardan yararlanılmıştır. Toplanan veriler analiz edilirken içerik analizi ve tematik analiz teknikleri kullanılmıştır. Ayrıca, elde edilen verilerin çözümlenmesinde isyan sürecinin tüm safhaları bütüncül bir perspektifle ele alınmıştır.

2. NEPAL

Nepal, Çin ve Hindistan arasında yer alan Güney Asya ülkelerinden biridir. Tibet Özerk Bölgesi, bu iki devlet arasındaki sınır çizgisini oluşturmaktadır (Britannica, 2025). Nepal'in Çin ve Hindistan'a olan yakınlığı, genellikle küresel güçler arası bir mücadele yerine bölgesel güçler arasındaki bir rekabet olarak değerlendirilmektedir. Din açısından Nepal, Hinduizm'i benimsemiş olup, 2008 yılına kadar Hinduizm ülkenin resmi dini olmuştur. Nepal siyasi yaşamında Maoist yanlıları etkin bir kesimi temsil etmektedir. Marksist, Leninist ve Maoist ideolojilerin yaygınlığı, Nepal'in kısmen Çin tarafında değerlendirilmesine yol açmaktadır. Ülkede meydana gelen istikrarsızlık durumlarında Çin ve Hindistan genellikle doğrudan veya dolaylı şekilde bu iç olaylara müdahil olmaktadır. Nepal, çok dilli, çok kültürlü ve çok etnisiteli bir yapıya sahiptir. Brahman, Chetri, Newar, Gurung, Magar, Tamang, Rai, Limbu, Sherpa ve Tharu gibi etnik gruplar, yaklaşık 30 milyonluk nüfus içerisinde çoğunluğu oluşturmaktadır. Yüzden fazla yerli dilin konuşulması, Nepal'in çok uluslu yapısını açıklamaktadır. Nepal toplumunun yaklaşık %81'i Hinduizm'e inanmaktadır; bu durum, Hindistan kültürünün Nepal üzerindeki etkisini göstermektedir. Hinduizm'in yanı sıra Budizm, İslam ve diğer dini inançlar da ülkede varlığını sürdürmektedir (U.S. Department of State, t.y.).

3. 2025 GENÇLİK İSYANININ KIVILCIMI: SOSYAL VE EKONOMİK EŞİTSİZLİKLER

Nepal'in siyasi tarihi hem kronolojik hem de analitik bir perspektifle incelendiğinde, ülkenin İngiliz sömürgesi altında olmasına rağmen siyasi bağımsızlığını koruduğu görülmektedir. Soğuk Savaş dönemi boyunca Nepal, krallık monarşisi ile yönetilmiştir. 1991 yılında Nepal, krallık sisteminden vazgeçerek meşruti monarşi yönetim modelini benimsemiştir. Ancak meşruti monarşi, ülkeye beklenen ekonomik ve siyasi istikrarı sağlayamamıştır. Bu nedenle 2008 yılında Nepal, "Nepal Federal Demokratik Cumhuriyeti" adını alarak resmen krallık yönetimini sona erdirmiştir. Bu değişiklikte Kral Gyanendra, Nepal siyasi tarihinde 239 yıllık monarşi dönemine son vermiştir. Anayasa değişikliğinde dikkat çekici bir unsur, Nepal'in artık anayasal olarak kendini "laik devlet" olarak tanımlaması olmuştur; öncesinde Hinduizm Nepal'in resmi dini statüsü taşımaktaydı. Bu değişiklik, bazı kesimler tarafından protesto edilmiştir (Uzundere, 2022). 2008 yılından bu yana Nepal'de çok partili seçimler gerçekleştirilmektedir. Nepal Meclisi, Temsilciler Meclisi (275 milletvekili) ve Millet Meclisi (59 milletvekili) olmak üzere iki kanattan oluşmaktadır. 2023 yılından itibaren Ram Chandra Poudel, Nepal Cumhurbaşkanlığı görevini yürütmektedir (İnsamer, t.y.). Nepal'in siyasi tarihi incelendiğinde, 2008 yılında gerçekleştirilen dönüşümün yalnızca yönetim biçimini değiştirmekle sınırlı kalmadığı; devletin laiklik ilkesi ile halkın siyasi temsiline ilişkin yapısal çerçeveyi de yeniden tanımladığı görülmektedir. Ancak son yıllarda ortaya çıkan siyasi ve toplumsal gelişmeler, Nepal'in demokratikleşme sürecinde kaydettiği ilerlemelere rağmen, ekonomik istikrarsızlık ve kurumsal kırılmalıklar nedeniyle hedeflenen demokratik standartlara tam olarak ulaşamadığını göstermektedir. Hinduizm'in anayasal statüsünün kaldırılması ve laiklik ilkesinin hukuki düzlemde tesis edilmesi ise toplumun belirli kesimlerinde hoşnutsuzluğa yol açmış ve bu çevrelerin siyasi iktidara yönelik eleştirilerini artırmıştır.

Worldmeters web sitesine göre, 19 Ekim 2025 tarihi itibarıyla Nepal'in toplam nüfusu 29.608.198 kişi olarak hesaplanmıştır. Ülkede yaş ortalaması 25 yıl, ortalama yaşam süresi ise 70,9 yıl olarak tahmin edilmektedir. Bebek ölüm oranı 1000 doğumda %19,6, beş yaş altı çocuk ölüm oranı ise %23,5 olarak tespit edilmiştir. Nepal, %24,53 kentsel nüfusa sahip bir ülke olup hâlen tarıma dayalı bir toplum yapısına sahiptir (Worldmeters, t.y.). 2022 yılı itibarıyla Nepal'in genel okuryazarlık oranı %77,4 olarak belirlenmiştir. Bu oran erkeklerde %85,8, kadınlarda ise

%70,1 düzeyindedir (Koirala, 2024). Nepal'in demografik göstergeleri incelendiğinde, ülkenin sanayileşmemiş ve kalkınma düzeyi düşük ülkelerin karakteristik özelliklerini taşıdığı görülmektedir. Genç nüfus oranının yüksekliği, kentsel nüfusun sınırlı olması, bebek ve çocuk ölümlerinin görece yüksek seyretmesi ve cinsiyete dayalı okuryazarlık eşitsizlikleri, ülkenin ekonomi politikasında tarım sektörünün belirleyici konumda olduğunu ortaya koymaktadır. Bu göstergeler, eğitim ve sağlık başta olmak üzere temel kamusal hizmetlerin ülke geneline daha eşit ve yaygın biçimde ulaştırılması gerekliliğine işaret etmektedir.

Nepal'de siyasal partiler, farklı ideolojik temsilleri yansıtmaktadır. Nepal Birleşik Marksist-Leninist Komünist Partisi, Mao Zedong çizgisini benimseyen Maoist bir anlayışa sahipken; Nepal Kongresi sosyal demokrat bir çizgide yer almaktadır. Rastriya Prajatantra Partisi ise monarşi yanlısı bir konumda halk nezdinde temsil görevini sürdürmektedir (T.C. Dışişleri Bakanlığı, t.y.). Farklı ideolojik yaklaşımlara sahip partilerin bir arada bulunması, çok partili demokratik sistemi destekleyen bir unsur olarak değerlendirilebilir. Bununla birlikte, bu çeşitliliğin Nepal'in ulusal güvenliği ve ulusal çıkarları üzerindeki etkisine yönelik farklı görüşler bulunmaktadır. İdeolojik çeşitlilik, temsil kapasitesini genişleterek demokratik meşruiyeti güçlendirmekte; toplumun çeşitli kesimlerinin düşüncelerinin ulusal mecliste ifade edilmesine olanak tanımaktadır. Bu durum, ülkenin iç ve dış politika başta olmak üzere çeşitli alanlarda daha kapsayıcı ve katılımcı bir karar alma sürecinin oluşmasına katkı sağlamaktadır. Ancak farklı ideolojiler arasında rekabetin ve görüş ayrılıklarının derinleşmesi, siyasal kutuplaşmaya yol açabilir. Bu bağlamda kutuplaşma, karar alma süreçlerinde tıkanıklığa neden olarak ekonomik ve siyasal istikrarsızlık riskini artırabilir.

Uluslararası Şeffaflık Örgütü'nün (Transparency International) yıllık küresel yolsuzluk sıralamasında Nepal, 34 puan ile 180 ülke arasında 107. sırada yer almaktadır. Coğrafi olarak bulunduğu Asya-Pasifik bölgesinin yolsuzluk puan ortalaması 44'tür; bu bağlamda Nepal, bölgesel ortalamanın altında kalmaktadır (Transparency, t.y.). Freedom House tarafından hazırlanan Demokrasi Endeksi'ne göre ise Nepal, toplamda 100 üzerinden 62 puan almıştır. Siyasal Haklar kategorisinde 40 üzerinden 28, Sivil Özgürlükler kategorisinde ise 60 üzerinden 34 puan elde etmiştir (Freedom House, t.y.). Nepal'in kişi başına günlük geliri 5.830 dolardır (Dünya Bankası, 2024). Uluslararası Şeffaflık Örgütü ve Freedom House tarafından yayımlanan yıllık raporlar, Nepal'de meydana gelen kitlesel gösterilerin nedenlerinin anlaşılmasına önemli ölçüde katkı sağlamaktadır. Ülkede Eylül ayında ortaya çıkan isyanların, ekonomik ve sosyal eşitsizliklerin yanı sıra şeffaflık, hesap verebilirlik ve demokratik ortamın sınırlılıklarıyla da ilişkili olduğu görülmektedir. Uluslararası Şeffaflık Örgütü'nün Nepal'e ilişkin raporu, toplumun devlet kurumlarına ve yöneticilere duyduğu güvenin zayıfladığını; kamu kaynaklarının ise amaçlarına uygun ve etkin bir şekilde kullanılmadığını ortaya koymaktadır. Freedom House raporları ise siyasal haklar ve sivil özgürlükler alanında belirli iyileşmeler kaydedilmiş olmakla birlikte, demokratikleşme açısından gerekli norm ve kurumların hâlen yeterli düzeyde kurumsallaşmadığını göstermektedir.

Tablo 1. Nepal'in 2020-2024 arası GSYİH oranı

Yıl	GSYİH Toplamı (Dolar)
2020	33.433.659,301,2
2021	36,924,841,394.3
2022	41,182,772,331.1
2023	41,047,772,331.1
2024	42,914,268,286.7

Kaynak: Dünya Bankası 2025

Tablo 1, Nepal'in 2020–2024 yılları arasındaki Gayri Safi Yurt İçi Hasıla (GSYİH) değerlerini ABD doları cinsinden göstermektedir. 2020–2021 döneminde GSYİH, 33,433

milyar dolardan 36,924 milyar dolara yükselmiş olup, bu yaklaşık %10'luk bir artışa karşılık gelmektedir. Bu durum, ülke ekonomisinin söz konusu dönemde belirgin bir büyüme gösterdiğini ortaya koymaktadır. 2021–2022 döneminde GSYİH, 36,924 milyar dolardan 41,182 milyar dolara çıkarak yaklaşık %11'lik bir artış ve buna bağlı olarak %11'lik bir büyüme oranına ulaşmıştır. 2022–2023 döneminde ise GSYİH, 41,182 milyar dolardan 41,047 milyar dolara gerileyerek küçük bir düşüş göstermiştir; bu durum, ekonomide geçen yıla kıyasla bazı sıkıntıların yaşandığını düşündürülebilir. 2023–2024 döneminde GSYİH tekrar artış göstererek 41,047 milyar dolardan 42,914 milyar dolara yükselmiş ve yaklaşık %5 oranında bir artış kaydedilmiştir. 2020–2024 yılları genelinde Nepal ekonomisi pozitif bir büyüme trendi sergilemiş olmakla birlikte, GSYİH'de yıllar itibarıyla kayda değer dramatik değişimler gözlenmemektedir. Worldmeters verilerine göre nüfus hareketleri dikkate alındığında, GSYİH'nin kişi başına düşen miktarında yıllık bazda azalma yaşandığı görülmektedir. Bu durum, Nepal'de gelir dağılımının adil bir şekilde sağlanamadığını ve ekonomik büyümenin toplumsal refah açısından eşit olarak yansımadığını göstermektedir. Ayrıca, GSYİH'deki sınırlı artış, ülkenin sanayileşme ve kalkınma alanlarında gerekli atılımları yeterince gerçekleştiremediğine işaret etmektedir.

Tablo 2. Nepal'in 2020-2024 arası Kişi Başına Düşen Geliri

Yıl	Kişi Başına Düşen Gelir (Dolar)
2020	1,154,22
2021	1,252,75
2022	1,385,91
2023	1,382,33
2024	1,447,31

Kaynak: Dünya Bankası, 2025

Tablo 2'de yer alan veriler incelendiğinde, Nepal'in kişi başına düşen gelirinin istikrarlı bir artış eğilimi gösterdiği görülmektedir. Kişi başına düşen gelir, 2020 yılında 1.154 dolar iken 2024 yılında 1.447 dolara yükselmiş ve beş yıllık dönemde %25 oranında bir artış kaydetmiştir. Bu veriler, Tablo 1'de sunulan Nepal'in yıllık GSYİH büyüme oranlarıyla karşılaştırıldığında, ekonomik büyüme eğilimleri hakkında da fikir vermektedir. Tablo 1'deki analizler doğrultusunda, 2023 yılında geçici bir düşüş gözlemlenmiştir; buna bağlı olarak, Tablo 2'deki kişi başına gelir verilerinin de genel ekonomik büyüme ile uyumlu bir seyir izlediği varsayılabilir.

Nepal Ulusal İstatistik Ofisi tarafından gerçekleştirilen Yaşam Standardı Anketi sonuçlarına göre, ülkede genel işsizlik oranı %12,6 olarak belirlenmiştir. Genç nüfus (15–24 yaş) arasında işsizlik oranı ise %22,7'dir (Kathmandupost, 2024). Ekonomik göstergeler dikkate alındığında, yüksek işsizlik, yeterli ekonomik büyüme sağlanamaması, kişi başına gelirin istikrarlı bir şekilde artmaması, yüksek enflasyon ve siyasal memnuniyetsizlik, toplumsal hareketleri tetikleyen başlıca faktörler arasında yer almaktadır. Genç nüfusun sokak gösterileri ve toplumsal tepkileri, ekonomik kırılganlıklar, demokratik talepler, kurumsal kapasite eksiklikleri, yolsuzluk ve yoksulluk gibi çok boyutlu sosyal ve politik dinamiklerle ilişkilidir.

4. İSYANIN DİNAMİKLERİ VE TOPLUMSAL ETKİLERİ

Nepal'in başkenti Katmandu'da binlerce kişinin katılımıyla gerçekleşen kitlesel protestoların ardından Komünist Parti Başkanı KP Sharma Oli, Başbakanlık görevinden istifa etmiştir. Bu gelişmeden önce İçişleri Bakanı Ramesh Lekhak, Tarım ve Hayvancılık Bakanı Ramnath Adhikari ile Su Tedarik Bakanı Pradeep Yadav da görevlerinden ayrılmıştır. Oli, Nepal'in cumhuriyet yönetimine geçişinden bu yana dört kez Başbakanlık görevini üstlenmiştir

(Sharma ve Harma, 2025). Nepal’de 2008 yılında gerçekleştirilen demokratik devrim başarısızlıkla sonuçlanmış ve 2008–2025 yılları arasında ülkede toplam 13 kez iktidar değişikliği yaşanmıştır. Söz konusu dönemde iktidar elitlerinin çocuklarının sosyal medyada paylaşılan lüks ve gösterişli yaşam tarzları, özellikle genç nüfus arasında ciddi bir hoşnutsuzluğa yol açmıştır. Gençler; yoksulluk, yolsuzluk, yüksek enflasyon ve işsizlik karşısında iktidara karşı kitlesel gösterilere başlamıştır. Halkın açlık ve işsizlikle mücadele ettiği bir ortamda, nepotizm kavramından türetilen “Nepo çocukları” olarak anılan bu kesimin ihtişamlı yaşam biçimi, yönetimdeki yolsuzluklara ilişkin toplumsal farkındalığın artmasına neden olmuştur. Nepal’deki kronik siyasal sorunun temelinde, monarşinin devrilmesinin ardından demokratik yönetime geçen elit sınıfın çocukları ve birinci derece akrabalarının devletin üst düzey pozisyonlarını işgal ederek kamusal kaynakları kişisel çıkarları doğrultusunda kullanmaları yatmaktadır. 8-9 Eylül olayları ise ülkede oligarşik yönetim biçimi ile derinleşen yoksulluk karşısında halkın artan tepkisinin somut bir göstergesi niteliğindedir (Khalig, 2025). Nepal’de 2025 yılında iktidara karşı ilk gösteriler Eylül ayı başında başlamıştır. 8 Eylül tarihinde protestolar ülke geneline yayılmış ve 9 Eylül’de kitlesel gösteriler sırasında şiddet en yüksek seviyeye ulaşmıştır. Aynı gün, Başbakan KP Sharma Oli istifa etmiştir. 12 Eylül’de ise Sushila Karki geçici başbakan olarak göreve başlamıştır. Tüm bu olaylar, yalnızca on iki günlük bir süre içerisinde gerçekleşmiş ve Nepal’de Gen Z hareketinin hızlı ve yoğun bir şekilde ortaya çıkmasına tanıklık etmiştir.

Ülkede on yedi yılda gerçekleşen on üç iktidar değişikliği, devletleşme sürecinin zayıflığına, siyasal türbülansın sürekliliğine, kurumsal kapasite eksikliklerine ve yapısal kırılmalığa işaret ederek sistemsel nitelikte bir siyasal istikrarsızlığı görünür kılmaktadır. “Nepo çocukları” söylemi, siyasal sistem içerisinde yerleşik hâle gelmiş nepotizm pratiklerinin, oligarşik elitlerin ayrıcalıklı konumlarının ve patronaj ağlarına dayalı siyasal ekonomi modelinin toplumsal düzeyde bir siyasal probleme dönüştüğünü göstermektedir. İktidar elitlerinin lüks yaşamlarının kamusal kaynakların dağıtımında bu kesimlerin orantısız biçimde avantaj sağlamasıyla ilişkilendirilmesi, devletin kaynak tahsis mekanizmalarının çıkar ağlarına yönlendirilmesi, siyasal meşruiyet zeminini zayıflatmakta; işsizlik, hizipleşme ve fırsat eşitsizliği gibi sosyoekonomik sorunları derinleştirerek özellikle genç nüfusun iktidara karşı kolektif eylem kapasitesini artırmaktadır. Devlet–toplum temelli kurumsallaşmanın gerçekleşememesi ve 2008’de demokratik yönetime geçiş sonrasında demokrasinin elit odaklı bir karakter kazanması, siyasal alanın geniş kitlelerden ziyade oligarşik elitlerin hegemonik pratikleri doğrultusunda şekillendiğini ortaya koymaktadır.

Nepo çocuklarının yaşam tarzlarına ilişkin görüntülerin sosyal medya ve internet ortamına yayılmasının ardından, Nepal İletişim ve Enformasyon Bakanlığı internet erişimini kısıtlamıştır. Söz konusu kısıtlama, milyonlarca kullanıcısı bulunan Whatsapp, YouTube, Instagram ve Facebook gibi başlıca dijital platformları da kapsamaktadır. Bu karar, 4 Eylül’de başlayan protesto gösterilerinin daha da şiddetlenmesine yol açmıştır. Nepal’de yaklaşık 17 milyon kişi aktif internet kullanıcısıdır. Yıllardır iktidar sahiplerine yönelik biriken öfke ve toplumsal hoşnutsuzluğun sembolüne dönüşen bu gösteriler, ağırlıklı olarak Z Kuşağı tarafından organize edilmiştir. Dikkat çekici olan, protestoların herhangi bir sivil toplum kuruluşu, siyasi parti veya örgüt tarafından yönlendirilmeden tamamen spontan biçimde ortaya çıkmış olmasıdır. Gençler, sosyal medya kanalları üzerinden haberleşerek eylemleri koordine etmiş; özellikle Discord üzerinde bulunan “Yolsuzluğa Karşı Gençlik” adlı grup, eylemciler için buluşma noktası işlevi görmüştür. Eylemler gönüllülük esasına dayanmış; katılımcılar herhangi bir zorlama olmaksızın sokaklara çıkmıştır (Bayram, 2025). Nepal’deki gösteriler sonucunda 74 sivil yaşamını yitirmiş, iki binden fazla kişi yaralanmıştır (Bajracharya ve Ahmet). 8-9 Eylül tarihlerinde artan şiddet olaylarının ardından Nepal ordusu yönetime el

koymuştur. Bir ordu yetkilisi, yasaklama emirlerinin 17.00 (11.15 GMT) itibarıyla yürürlükte kalacağını; perşembe günü 06.00'dan (çarşamba, 00.15 GMT) itibaren ise ülke genelinde sokağa çıkma yasağı uygulanacağını açıklamıştır. Ordu bu süreçte ülke genelinde kamu düzenini sağlamıştır (Gökmen ve Khalig, 2025). Ayrıca Nepal'deki tüm havaalanları kapatılarak ülkenin dış dünya ile bağlantısı kesilmiştir (Latif, 2025). Sosyal medya platformlarının yaygınlaşması, kitlelerin mobilizasyon kapasitesini belirgin biçimde artırmış; dijital ağlar ise toplumsal hareketlerin ortaya çıkışını ve yayılımını hızlandıran temel bir değişken hâline gelmiştir. Devletin internet erişimini kısıtlama yönündeki müdahaleleri, özellikle sokak gösterilerinin asli siyasal öznesi konumundaki gençlerin bir araya gelmesini engellemeyi hedefleyen bir baskı mekanizması olarak değerlendirilmelidir. Dijital ortamın sağladığı yatay örgütlenme imkânı, hiyerarşik yapılardan bağımsız, geniş katılımlı ve esnek sosyal hareketlerin oluşumuna zemin hazırlamaktadır. Bu durum, dijital alanın devlet-toplum ilişkilerinde niteliksel bir dönüşüme yol açtığını, özellikle de dijital otoriterleşme pratiklerini tetiklediğini göstermektedir. Dolayısıyla söz konusu hareketler, karşı karşıya kalınan kriz bağlamında yeni kamu yönetimi düzenlemelerini zorunlu kılmakta; siyasal dönüşüm süreçlerini hızlandırmakta ve devlet ile sivil toplum arasındaki gerilimi yeniden tanımlayan yeni bir etkileşim eksenini oluşturmaktadır.

Gen Z (Z Kuşağı) hareketi mensupları olarak kendilerini tanımlayan göstericiler, devlet yöneticilerinin konutları başta olmak üzere Yüksek Mahkeme binası, federal parlamento binası ve Cumhurbaşkanlığı yerleşkesine yönelik saldırılar gerçekleştirmiştir. Bu süreçte bazı kamu binaları ateşe verilmiştir. Resmî devlet kurumlarının yanı sıra lüks oteller de söz konusu kundaklama eylemlerinden zarar görmüştür. Vandalizm eylemleri, kamu-özel mülkiyet ayrımı gözetilmeksizin çeşitli mekânlarda ortaya çıkmıştır (Schmall, 2025). Ayrıca bakanlar, milletvekilleri ve farklı siyasi aktörler konutlarından zorla çıkarılarak sokaklarda fiziksel şiddete maruz bırakılmıştır. Bu durum, eylemcilerin yalnızca kamusal binalara değil, aynı zamanda özel mülkiyetlere de yöneldiklerini göstermektedir. Böylece mülkiyet sınırlarının bulanıklaştığı ve belirsizlik kazandığı görülmektedir. Protesto eylemleri ile şiddet kullanımı arasındaki sınırlılığın aşıldığı açıkça ortaya çıkmaktadır.

8-9 Eylül tarihlerinde yaşanan sokak gösterileri sonucunda Başbakan istifa etmiş ve yerine Geçici Hükümet Başkanı olarak Sushila Karki atanmıştır. Karki, 73 yaşında olup Yüksek Mahkeme Başkanlığı görevinden emekli olmuştur (Sharma vd., 2025). 12 Eylül 2025 tarihinde yemin ederek resmen Başbakanlık görevine başlayan Karki, Nepal siyaset tarihinde ülkenin ilk kadın Başbakanı olmuştur (Han, 2025). Nepal Devlet Başkanı Ramchandra Paudel, Başbakan Kp Sharma Oli'nin istifasının ardından meclisi feshederek ülke genelinde 5 Mart 2026 tarihinde seçimlerin yapılacağını duyurmuştur. Karki'nin kurduğu yeni kabine, teknokratlar ve bürokratlardan oluşmakta olup dokuz üyeden meydana gelmektedir. Göreve başlamasıyla birlikte, 8-9 Eylül olayları sonucunda meydana gelen ölümler, yaralanmalar ve işletmelere verilen zararların sebeplerini araştırmak üzere bir yargı komisyonu kurulacağını açıklamıştır. Komisyona, olaylara ilişkin soruşturmayı üç ay içinde tamamlamak görevi verilmiştir (Gökmen, 2025). Nepal'de ülkenin ilk kadın başbakanının atanması ve aynı zamanda hukukçu kimliği, gençler açısından hesap verebilir, şeffaf ve adil bir kamu yönetimi anlayışının simgesi olarak değerlendirilebilir. Kurulan ilk kabinenin teknokrat ve bürokrat ağırlıklı olması, kriz yönetimi ve demokratik istikrar açısından ülkenin uzmanlık temelli bir sistem inşa etme ve güvenilir kişileri devletin üst düzey kademelerinde görevlendirme yönündeki eğilimini ortaya koymaktadır. Ayrıca, yargı komisyonunun kurulması, toplumsal güvenin yeniden inşası, siyasi istikrarın korunması ve toplumsal ile siyasal düzenin tesis edilmesi hedefleri doğrultusunda önemli bir adım olarak değerlendirilebilir.

8-9 Eylül Gen Z devrimi sonrasında, yeni kurulan hükümet, ülkede oluşan yaraları sarmaya yönelik adımlar atmaya başlamıştır. Yapılan tespitlere göre, iki günlük protestolar, Nepal genelinde hem kamu hem de özel sektörde önemli zararlara yol açmış ve bu zararların, ülkenin yıllık gayri safi yurt içi hasılasının yaklaşık yarısına eşit olduğu belirlenmiştir. Hükümetin açıkladığı yardım programı çerçevesinde, şiddet olayları sonucunda yağmalanan, yakılan veya zarar gören işletmelerin ihtiyaç duyacağı araç ve gereçlerin ithalatında %50 gümrük muafiyeti uygulanacaktır. Buna ek olarak, işletmelere uzun vadeli ve düşük faizli kredi imkânı sağlanacaktır. Ayrıca, kapanan işletmelerde çalışan işçilerin mağduriyet yaşamaması amacıyla “Bordro Koruma Planı” hayata geçirilecektir (Anadolu Ajansı, 2025). Bu tedbirler, ülkenin içinde bulunduğu ekonomik ve siyasal istikrarsızlığın bir an önce sona ermesini ve üretim ile iş gücü kayıplarının telafi edilmesini hedeflemiştir. Uzun vadede, ülkenin ekonomik toparlanmasına katkı sağlayacaktır. Gümrük muafiyeti ve düşük faizli krediler, işletmelerin kısa sürede yeniden faaliyete geçmesini sağlarken, sosyal politikalar iş gücünün korunmasına yardımcı olacaktır.

2008 yılında, Nepal Komünist Partisi öncülüğünde, Nepal devleti ve toplumu yeni umutlarla tarihî bir yolculuğa başlamıştır. Ancak 2025 yılında yaşanan sokak gösterileri ve hükümetin istifası, Nepal’in kaderini belirleyen başlıca sorunların—yolsuzluk, yoksulluk, gelir eşitsizliği, ekonomik istikrarsızlık ve nepotizm—bu süre zarfında değişmeden devam ettiğini ortaya koymuştur. Nepal tarihi, halk hareketleri sonucunda birçok iktidar değişikliğine tanıklık etmiştir. 8-9 Eylül olaylarının başlangıcı, 9 Mart 2025 tarihinde ülke genelinde gerçekleştirilen monarşi yanlısı gösterilerle ilişkilendirilebilir. Bu gösterilerde monarşi yanlıları, sokaklarda “Kral geri dön, ülkeyi kurtar” sloganları atarak, devrimin habercisi niteliği taşımıştır.

5. SONUÇ

2025 Nepal Gen Z isyanı, ülkedeki ekonomik, sosyal ve siyasal eşitsizliklere gençlerin verdiği tepkilerin önemli bir göstergesidir. Nepal’de yaygın yolsuzluk, kronikleşmiş yoksulluk, gelir adaletsizliği, yüksek enflasyon ve işsizlik, gençlerin toplumsal mobilizasyonunu tetikleyen temel dinamikler olarak öne çıkmaktadır. Özellikle devlet yöneticilerinin çocuklarının sosyal medyada paylaşılan lüks yaşam tarzları, gençler arasında öfkeyi artırmış ve toplumsal hoşnutsuzluğun sembolü hâline gelmiştir. 8-9 Eylül tarihlerinde kitlesel gösteriler kontrolden çıkmış; önemli devlet kurumları, işletmeler ve oteller göstericiler tarafından yağmalanmış ve tahrip edilmiştir. Vandalizm ve şiddet olaylarının ardından Başbakan KP Sharma Oli istifa etmiş, ordu yönetime el koymuştur. Sushila Karki’nin geçici başkan olarak atanması ve Mart 2026’da erken seçimlerin yapılacağını açıklanmasıyla Nepal sokaklarında nispeten sakin bir ortam sağlanmıştır.

Gençler, dijital ağlar aracılığıyla yatay bir örgütlenme modeli benimseyerek kitlesel mobilizasyon sağlamış ve kollektif bilinç oluşturmuştur. Dijital platformlar, kamusal bir alan işlevi görerek iktidar üzerinde baskı unsuru oluşturulmasını mümkün kılmıştır. Bu sayede gençler, yalnızca on iki gün içerisinde örgütlenerek siyasal değişim taleplerini hayata geçirebilmişlerdir. Eylemler spontan bir şekilde ortaya çıkmış, belirli bir lider öne çıkmamış ve şiddet olayları kontrolsüz biçimde gelişmiştir. Bu süreç, gençliğin toplumsal değişim yaratabilme kapasitesini açıkça ortaya koymaktadır. Ancak elde edilen değişimin sürdürülebilirliği için ekonomik ve siyasal reformların kurumsallaştırılması gerekmektedir. Aksi takdirde Nepal gençliği, benzer yapısal sorunlarla karşılaştığında yeniden sokak gösterilerine başlama olasılığı yüksek olarak değerlendirilmektedir. Bu olaylar, “Tarih tekerrür eder” sözünü doğrular nitelikte olup, Nepal’in iktisadi ve siyasal istikrar sorunlarının monarşi, demokrasi ve cumhuriyet dönemlerinde de devam ettiğini göstermektedir.

KAYNAKÇA

- AA. (2022, 19 Kasım). *Nepal 11'inci hükümetini seçmek için sandığa gidecek*. Anadolu Ajansı. Erişim adresi: <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/nepal-11-inci-hukümetini-secmek-icin-sandiga-gidecek/2742576> Erişim Tarihi: 09.09.2025
- AA. (2025, 25 Eylül). *Nepal unveils major relief plan to address fallout from “Gen Z” protests*. Anadolu Ajansı. Erişim adresi: <https://www.aa.com.tr/en/asia-pacific/nepal-unveils-major-relief-plan-to-address-fallout-from-gen-z-protests/3698290> Erişim Tarihi: 01.10.2025
- Bajracharya, S., and Ahmet, A. (2025, 26 Eylül). *Exclusive: Live ammunition used against Nepal anti-graft protesters, forensics show*. Reuters. Erişim adresi: <https://www.reuters.com/world/asia-pacific/live-ammunition-used-against-nepal-anti-graft-protesters-forensics-show-2025-09-26/> Erişim Tarihi: 30.09.2025
- Bayram, D. Ç. (2025, 14 Eylül). *Devrimcilere karşı devrim: Nepal'de yaşananlar, Hindistan'a olası yansımaları*. IndyTürk. Erişim adresi: <https://www.indyturk.com/node/764792/t%C3%BCrki%C3%87yeden-sesler/devrimcilere-kar%C5%9F%C4%B1-devrim-nepalde-ya%C5%9Fanalar-hindistana-olas%C4%B1> Erişim Tarihi: 25.09.2025
- Britannica. (t.y.). *Nepal*. Erişim adresi: <https://www.britannica.com/place/Nepal> Erişim Tarihi: 18.09.2025
- Freedom House. (2024). *Freedom in the world: Nepal*. Erişim adresi: <https://freedomhouse.org/country/nepal/freedom-world/2024> Erişim Tarihi: 23.09.2025
- Gökmen, B. K. (2025, 22 Eylül). *Nepal judicial commission to probe protests that left 74 dead, ousted government*. Anadolu Ajansı. Erişim adresi: <https://www.aa.com.tr/en/asia-pacific/nepal-judicial-commission-to-probe-protests-that-left-74-dead-ousted-government/3694873> Erişim Tarihi: 29.09.2025
- Gökmen, B. K., and Khaliq, R. ul. (2025, 10 Eylül). *Army imposes “prohibitory” measures as uneasy calm prevails in Nepal after protesters oust government*. Anadolu Ajansı. Erişim adresi: <https://www.aa.com.tr/en/asia-pacific/army-imposes-prohibitory-measures-as-uneasy-calm-prevails-in-nepal-after-protesters-oust-government/3683526> Erişim Tarihi: 13.09.2025
- Han, A. (2025, 18 Eylül). *Deadly Gen Z protests expose decades of systemic rot in Nepal*. The New Humanitarian. Erişim adresi: <https://www.thenewhumanitarian.org/analysis/2025/09/18/deadly-gen-z-protests-expose-decades-systemic-rot-nepal> Erişim Tarihi: 25.09.2025
- Insamer. (t.y.). *Ülke profili: Nepal*. Erişim adresi: <https://www.insamer.com/tr/ulke-profil-nepal/> Erişim Tarihi: 22.09.2025
- Kathmandu Post. (2024, 16 Haziran). *Nepal's unemployment rate rises to 12.6 percent, survey says*. Erişim adresi: <https://kathmandupost.com/money/2024/06/16/nepal-s-unemployment-rate-rises-to-12-6-percent-survey-says> Erişim Tarihi: 03.10.2025
- Khaliq, R. ul. (2025, 9 Eylül). *Where is Nepal headed to after “Gen Z” protests ousted Premier Oli*. Anadolu Ajansı. Erişim adresi: <https://www.aa.com.tr/en/asia-pacific/explainer-where-is-nepal-headed-to-after-gen-z-protests-ousted-premier-oli/3682608> Erişim Tarihi: 18.09.2025

- Khan, I. (2025, 10 Eylül). *Nepal'de başbakanı istifaya zorlayan “Z Kuşağı protestoları”*. BBC Türkçe. Erişim adresi: <https://www.bbc.com/turkce/articles/cvg0rnrygzlo> Erişim Tarihi: 15.09.2025
- Koirala, P. (2024, 26 Haziran). *Nepal's literacy rate reaches 77.4 percent*. MyRepublica. Erişim adresi: <https://www.myrepublica.nagariknetwork.com/news/nepal-s-literacy-rate-reaches-77-4-percent> Erişim Tarihi: 25.09.2025
- Latif, A. (2025, 9 Eylül). *Army takes control after Nepalese government ousted in mass protests*. Anadolu Ajansı. Erişim adresi: <https://www.aa.com.tr/en/asia-pacific/army-takes-control-after-nepalese-government-ousted-in-mass-protests/3682907>
- MFA Türkiye. (t.y.). *Nepal'in siyasi görünümü*. T.C. Dışişleri Bakanlığı. Erişim adresi: <https://www.mfa.gov.tr/nepal-siyasi-gorunumu.tr.mfa> Erişim Tarihi: 02.10.2025
- Schmall, E. (2025, 11 Eylül). *From parliament to luxury hotels, Nepal's protest movement targeted the elite*. Reuters. Erişim adresi: <https://www.reuters.com/world/asia-pacific/parliament-luxury-hotels-nepals-protest-movement-targeted-elite-2025-09-11/> Erişim Tarihi: 16.09.2025
- Sharma, G., and Ahmed, A. (2025, 13 Eylül). *Nepal sets March elections after naming interim prime minister*. Reuters. Erişim adresi: <https://www.reuters.com/world/asia-pacific/nepal-sets-march-elections-after-naming-interim-prime-minister-2025-09-13/> Erişim Tarihi: 17.09.2025
- Sharma, G., Ahmed, A., and Singh, S. C. (2025, 11 Eylül). *Nepal's young protesters back former chief justice as interim head*. Reuters. Erişim adresi: <https://www.reuters.com/world/asia-pacific/nepals-young-protesters-back-former-chief-justice-interim-head-2025-09-11/> Erişim Tarihi: 21.09.2025
- Sharma, S., and Harma, G. (2025, 9 Eylül). *How “Gen Z” protests over corruption and jobs ousted Nepal PM Oli*. Reuters. Erişim adresi: <https://www.reuters.com/world/asia-pacific/how-gen-z-protests-over-corruption-jobs-ousted-nepal-pm-oli-2025-09-09/> Erişim Tarihi: 15.09.2025
- Transparency International. (t.y.). *Nepal*. Erişim adresi: <https://www.transparency.org/en/countries/nepal> Erişim Tarihi: 20.09.2025
- U.S. Department of State. (2009–2017). *Background note: Nepal*. Erişim adresi: <https://2009-2017.state.gov/outofdate/bgn/nepal/131833.htm> Erişim Tarihi: 26.09.2025
- World Bank. (2024). *Nepal GDP, GNP, and per capita data*. Erişim adresi: <https://data.worldbank.org/indicator> Erişim Tarihi: 30.09.2025
- Worldometers. (t.y.). *Nepal nüfusu*. Worldometers. Erişim adresi: <https://www.worldometers.info/tr/dunya-nufusu/nepal-nufusu/> Erişim Tarihi: 19.10.2025